

KLAGANDE

CRAMA Hälsocenter AB, 556694-2248
Mölnlycke Fabriker 5
435 35 Mölnlycke

Ombud:
Advokaten Monica Crusner
Crusner Advokatbyrå AB
Hvitfeldtskatan 15
411 20 Göteborg

MOTPART

Västra Götalandsregionen
Regionstyrelsens kansli
462 80 Vänersborg

Ombud:
Regionjuristen Torgny Königson
samma adress

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Länsrätten i Vänersborgs dom den 30 juli 2009 i mål nr 1458-09,
se bilaga A

SAKEN

Rättelse enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

CRAMA Hälsocenter AB (CRAMA) yrkar att bolaget ska godkännas
som leverantör i valfrihetssystemet VG Primärvård. CRAMA anför
följande.

Vid prövningen av om en aktiebolagsstyrelse brutit i kontrollansvar ska beaktas om styrelsen har vilseletts och om styrelsen haft en realistisk möjlighet att kontrollera felaktiga och vilseledande uppgifter, jämför 8 kap. 4 § aktiebolagslagen (2005:551, ABL).

Det har varit Robert Sjöstedts före detta hustru som vidtagit alla åtgärder som medfört de felaktiga utbetalningarna. Hon har aktivt försökt hindra honom från att få insyn i bokföringen och inrapporteringen till regionen. Hustruns agerande har varit mycket förslaget och svårt att upptäcka. Han själv har medverkat till att upptäcka felen i CRAMA och har gjort kontroller och vidtagit åtgärder med anledning av vad som kommit fram. Robert Sjöstedt har inte fått del av den felaktigt utbetalade ersättningen eftersom före detta hustrun systematiskt har minskat bolagets intäkter genom förskingring. Han har trots det erbjudit sig att betala tillbaka de felaktiga utbetalningarna till Västra Götalandsregionen.

Patientbesöken har rapporterats på följande sätt. Läkare rapporterar sina patientbesök i ett datasystem, Medidoc, som tillhandahålls av regionen. Vid en nyregistrering av en läkare i Medidoc läggs en kod in under läkarens profil som representerar läkartaxan. Koden syns inte på skärmen efter genomförd registrering men definierar typen av patientbesök. När den behörige för vårdcentralen ska rapportera vårdcentralens samtliga besök i systemet och skicka den månatliga rapporteringen till regionen beordras ett annat system att hämta information från Medidoc som skapar en fil som är redo att sändas över till regionen. De enda val som görs när filen skapas är från- och tilldatum. Den skapade filen är krypterad och regionen dekrypterar filen när regionen tar emot den. På grund av sekretess kan regionen bara se det totala antalet besök som gjorts på vårdcentralen under månaden men inte vad eller vem ärendet gällt. Regionen skickar därefter en bekräftelse på det totala antalet besök som de har för avsikt att göra utbetalning för till vårdcentralen för godkännande. Därefter betalas pengar ut efter bekräftelse från

vårdcentralen. Vårdcentralen kan i Medidoc inte kontrollera om det totala antalet besök på vårdcentralen stämmer överens med den fil som skickats till regionen eftersom det gäller sekretess för varje läkare. Vårdcentralen får därför helt förlita sig på de uppgifter som skickats till regionen.

Rapporteringsystemets kontrollfunktion har varit otillräcklig och eftersom filerna var krypterade hade Robert Sjöstedt inte kunnat kontrollera om rapporterna till regionen var korrekta även om han hade haft behörighet att göra det. Dessutom skulle bara en person hos bolaget vara behörig att hantera systemet. Om man ville ha ytterligare en behörighet rekommenderades man att i stället upprätta en ”temporär behörighet” under den tid som den normalt behörige var frånvarande. Det är därför inte korrekt att Robert Sjöstedt hade kunnat få behörighet till datasystemet som administrerade utbetalningarna från regionen.

Göteborgs tingsrätt har i dom den 18 november 2009 frikänt Robert Sjöstedt från åtalet för grovt bedrägeri men fällt honom för grovt skattebrott.

Tingsrätten har anfört följande om Robert Sjöstedts bolagsrättsliga ansvar.

Tingsrätten finner att det i målet inte är visat att Robert Sjöstedt har rapporterat patientbesök i Hekla- eller Visitfile, varit behörig att ändra vårdgivarnas förvalda åtgärder i Medidoc, instruerat personalen på Vårdcentralen Hälsan hur patientbesök skulle rapporteras eller godkänt något betalningsunderlag. Han har därför inte tagit en aktiv del i vilseledandet. Robert Sjöstedt har emellertid varit den legala ställföreträdaren i bolaget under tiden för åtalet. Som styrelseledamot hade han enligt 8 kap. 3 § aktiebolagslagen ett direkt ansvar för organisationen och tillsynen av bolaget. En styrelseledamot har dock möjlighet att i stället få ett indirekt ansvar för bolagets löpande förvaltning. Detta ska då ske genom ett avtal. Den som har ett indirekt ansvar ska då ådömas ansvar om dennes uppsåt omfattar att ett handlingsbrott begås. Om en skriftlig arbetsordning saknas är det en bevisfråga vad som gäller. De anställda på Vårdcentralen Hälsan har beskrivit arbetsfördelningen som att Robert Sjöstedt har varit medicinskt ansvarig och att Aija Sjöstedt har haft ansvar för ekonomin. Deras uppgifter, som tingsrätten bedömer som trovärdiga, och som till stor utsträckning stöds av de tilltalades egna uppgifter, talar emot att Robert Sjöstedt skulle ha haft en aktiv del i den

löpande verksamheten avseende ekonomin. Det har inte heller kommit fram någon annan omständighet som visar att han har tagit aktiv del i bolagets ekonomiska verksamhet eller känt till den felaktiga kassarapporteringen. Mot bakgrund av hans agerande efter uppdagandet och vilja att komma till rätta med bolagets ekonomiska situation och på så sätt återupprätta bolagets anseende kan det inte heller hållas för visst att han med vetskap om den felaktiga kassarapporteringen skulle ha låtit dessa utföras. Åtalet mot honom ska därför ogillas.

Tingsrättens bedömning visar att Robert Sjöstedt inte kan lastas för de felaktiga utbetalningarna. Det är i dag dessutom över sex år sedan de första felaktiga utbetalningarna gjordes.

Domen för grovt skattebrott gäller händelser cirka tio år tillbaka i tiden. Det skulle därför strida mot proportionalitetsprincipen att utesluta honom med hänvisning till skattebrottsligheten. Robert Sjöstedt har överklagat domen i den delen. Av domskälen framgår att skattebrotten begåtts av hans före detta hustru och att han själv inte känt till de brottsliga gärningarna.

Det är den före detta hustruns agerande som föranlett konkursförvaltarens kommentarer i förvaltarberättelserna. Robert Sjöstedt har i dag erfarenheter av vad som hänt och kommer därför med allra största sannolikhet aldrig att hamna i samma situation igen.

CRAMA åberopar utlåtande den 7 augusti 2009 av utredningskonsult Anders Stenman, protokoll från vittnesförhör den 19 september 2006 med Viktorija Vujnovic och Kammarrätten i Stockholms dom den 6 juli 2009 i mål nr 3767-09.

Västra Götalandsregionen anser att kammarrätten ska avslå överklagandet. Regionen anför följande.

Uteslutandet av CRAMA från valfrihetssystemet gryndar sig inte på en lagakraftvunnen dom utan på allvarliga fel i yrkesutövningen som

förekommit under lång tid. Även om Robert Sjöstedt inte dömts för bedrägeribrott har han ändå varit ansvarig för de allvarliga bristerna i ledningen för Läkartjänst i Öppenvård Dr R. Sjöstedt AB (Läkartjänst). Han har i egenskap av bolagets styrelse varit skyldig att vidta tillräckliga åtgärder för kunna leda bolaget och se till att det funnits tillfredsställande kontrollfunktioner. Robert Sjöstedt har i tingsrätten beträffande åtalet för grovt bedrägeri uppgett att han inte läste igenom handlingar som hans före detta hustru bad honom skriva på. Det tyder på att han struntat i hur Läkartjänst sköttes och att han som styrelseledamot varit helt passiv. Eftersom felaktiga uppgifter har lämnats systematiskt har Robert Sjöstedt på ett allvarligt sätt brustit i sin skyldighet att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska förhållanden. Robert Sjöstedts misskötsel av sitt styrelseuppdrag är därför ett allvarligt fel i yrkesutövningen. I vart fall visar domen för grovt skattebrott på allvarliga fel i yrkesutövningen.

Förvaltaren i Läkartjänsts konkurs har i förvaltarberättelsen redovisat att det förekommit omfattande överträdelser mot aktiebolagslagen och allvarliga brister i bolagets skötsel av den interna kontrollen och ekonomifunktionen, underlåtenhet att upprätta kontrollbalansräkning samt förekomsten av förbjudna lån enligt aktiebolagslagen. Robert Sjöstedt har varit företrädare för två bolag som försatts i konkurs och i vilka det av förvaltarberättelserna framgår att omfattande överträdelser mot aktiebolagslagen förekommit. Det finns alltså ett tydligt mönster av misskötsel och fel i de företag som Robert Sjöstedt stått i ledningen för.

Att delta i valfrihetssystem ställer extra stora krav på ömsesidigt förtroende mellan parterna. Samarbetet ska pågå under en längre tid och måste bygga på att den upphandlande myndigheten kan utgå från att den ekonomiska rapporteringen från leverantören är korrekt. Brottsligheten i Läkartjänst rörde betalningsrutinerna mot uppdragsgivaren. Med Robert Sjöstedt i ledningen för CRAMA är risken stor att det återigen inträffar allvarliga fel i

bolagets skötsel som kommer att drabba regionen. Regionens beslut om uteslutning är därför inte oproportionerligt.

Regionen åberopar Kammarrätten i Stockholms dom den 8 juli 2009 i mål nr 1406-09.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Den leverantör som ansökt om att få vara med i ett valfrihetssystem och som uppfyller kraven för detta godkänns och kan teckna kontrakt med kommunen eller landstinget (den upphandlande myndigheten). Myndigheten får dock i vissa fall utesluta en sökande som inte uppfyller de lagfästa kraven på en presumtiv leverantör. Leverantören får då i sin tur ansöka hos domstol om rättelse och få prövat om den upphandlande myndigheten haft rätt att utesluta honom som leverantör i ett valfrihetssystem.

Beträffande förutsättningarna för att utesluta leverantörer från deltagande i valfrihetssystem anges i förarbetena till LOV följande. Av LOV kan inte framgå mer preciserat när en sökande får uteslutas på grund av t.ex. allvarliga fel i yrkesutövningen. Det måste i stället vara upp till den enskilda upphandlande myndigheten att i första hand avgöra när ett fel är så allvarligt att det ska föranleda uteslutning. I lagen är det inte lämpligt att detaljreglera sådana situationer eftersom det kan leda till icke önskvärda resultat i det enskilda fallet, t.ex. att en leverantör som gjort sig skyldig till ett mycket allvarligt fel inte kan uteslutas på grund av att lagstiftaren inte kunnat förutse det aktuella felet. En leverantör kan i domstol dömas för brott avseende yrkesutövning. Detta kan vara grund för den upphandlande myndigheten att utesluta en leverantör. Den rättspraxis som utvecklas beträffande LOU är i denna del även vägledande för LOV. Varje upphandlande myndighet måste dock själv avgöra vad detta i praktiken

innebär, t.ex. när det gäller allvarligt fel i yrkesutövningen (prop. 2008/09:29 s. 86).

Regionen har som grund för att utesluta CRAMA åberopat att regionen tidigare vilseletts att felaktigt betala ut stora summor ersättning för läkarvård till Robert Sjöstedts bolag Läkartjänst, i vilket han ensam utgjort styrelse. Omständigheterna var följande.

Bolaget Läkartjänst bedrev läkarmottagning och sjukgymnastikmottagning på Vårdcentralen Hälsan. Robert Sjöstedt var ensam styrelseledamot och tecknade bolagets firma. Hans dåvarande hustru var styrelsesuppleant och tecknade även hon bolagets firma. Hon var också ekonomiskt och administrativt ansvarig. Robert Sjöstedt var å sin sida medicinskt ansvarig och företrädde Läkartjänst mot Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvårdskansli i fråga om det vårdavtal som Läkartjänst hade med regionen enligt lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning. Ersättningen för den vård som tillhandahölls bestod av en fast del, beräknad på antalet s.k. listade patienter, och en rörlig del, beräknad på antalet besök. Läkartjänst hade rätt till rörlig ersättning för läkarbesök och besök hos distrikts- och profilsjuksköterskor. Övriga besök på vårdcentralen, exempelvis sjukgymnastbesök, gav inte rätt till ersättning. Till följd av felaktig redovisning av patientunderlaget betalade regionen mellan den 1 januari 2003 och 30 april 2005 ut felaktiga ersättningar till Läkartjänst med betydande belopp. Bolaget försattes i konkurs i januari 2006.

Kammarrätten gör följande bedömning.

Ett aktiebolags styrelse svarar för bolagets organisation. Styrelsen ska fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och se till att organisationen är så utformad att bokföringen, medelsförvaltningen och de ekonomiska förhållandena i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt (8 kap. 4 § ABL).

Det åligger alltså styrelsen att se till att organisationen är ändamålsenlig och att organisationen har funktioner för betryggande kontroll av den ekonomiska förvaltningen. Styrelsen kan inte genom att utfärda instruktioner till enskilda befattningshavare frångå sig det övergripande ansvaret för bolagets förvaltning. Styrelsen kan inte heller delegera bort ansvaret för frågor som hör till dess ansvarsområde. Aktieägarna har rätt att kräva att styrelsen fortlöpande håller sig underrättad om omständigheter som är av betydelse för en mera övergripande bedömning av bolagets ekonomiska situation (jfr prop. 1997/98:99 s. 79-82 och 204-206).

Robert Sjöstedt har inte tagit någon aktiv del i den ekonomiska verksamheten i Läkartjänst. Han har i stället litat på att den dåvarande hustrun skötte bolagets ekonomi och han har bland annat underlåtit att läsa igenom handlingar som han ombetts skriva under. Konkursförvaltarens granskning av Läkartjänst konkurs visar också på överträdelser mot aktiebolagslagens bestämmelser genom brister i den interna kontrollen och väsentliga brister i bolagets ekonomifunktion, underlåtenhet att upprätta kontrollbalansräkning och upptagande av förbjudna lån.

Mot den bakgrunden anser kammarrätten att Robert Sjöstedt i hög grad brustit i kontrollen över verksamheten i Läkartjänst och att han därför inte har uppfyllt de krav som måste ställas på ett aktiebolags styrelse. Han får därmed anses ha begått allvarliga fel i yrkesutövningen. Den omständigheten att tingsrätten frikännt honom från åtalet för grovt bedrägeri och de svårigheter att få insikt i den felaktiga redovisningen av patientunderlaget som han själv lyft fram ändrar inte den bedömningen.

Robert Sjöstedts bristande kontroll av verksamheten i Läkartjänst har medfört att Västra Götalandsregionen utsatts för brott som hänger samman

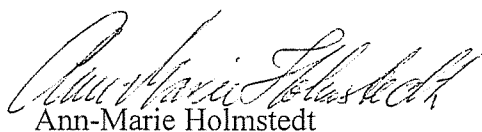
med regionens betalningsrutiner och fått regionen att felaktigt betala ut läkarvårdsersättning med miljonbelopp. Även om det numera gått omkring sex år sedan den första felaktiga utbetalningen skedde till Robert Sjöstedts bolag kan regionens beslut om uteslutning därför inte heller anses oproportionerligt och Västra Götalandsregionens beslut att utesluta CRAMA som leverantör i valfrihetssystemet VG Primärvård ska då inte rättas.

Det saknas därefter skäl att pröva frågan om även den omständigheten att Robert Sjöstedt dömts för grovt skattebrott utgjort grund för uteslutning av bolaget.

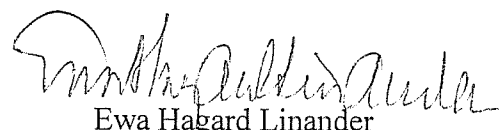
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1)

Göran Bodin

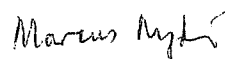

Ann-Marie Holmstedt

Ewa Hagard Linander

referent

/Marcus Nydén

KLAGANDE

CRAMA Hälsocenter AB, 556694-2248
Mölnlycke Fabriker 5
435 35 Mölnlycke

Ombud: Advokat Monica Crusner
Crusner Advokatbyrå
Hvitfeldtskatan 15
411 20 Göteborg

MOTPART

Västra Götalands läns landsting (Västra Götalandsregionen)
Regionstyrelsens kansli
462 80 Vänersborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Västra Götalandsregionens beslut den 2 juni 2009

SAKEN

Ansökan om rättelse enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem, LOV

DOMSLUT

Länsrätten avslår CRAMA Hälsocenter AB:s ansökan om rättelse.

BAKGRUND

Västra Götalandsregionen (VGR) beslutade att inte godkänna CRAMA Hälsocenter AB, CRAMA, som leverantör i valfrihetssystemet "VG-Primärvård". Som skäl för beslutet angavs att företrädaren för bolaget, Robert Sjöstedt, gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen.

YRKANDEN M.M.

CRAMA yrkar att länsrätten ska besluta om rättelse på så sätt att bolaget godkänns som leverantör i enlighet med VGR:s förfrågningsunderlag och anför bl.a. följande. Av förfrågningsunderlaget framgår att en leverantör får bedriva primärvårdsverksamhet inom VGR under förutsättning att regionen godkänner leverantören ifråga. Bakgrunden till Regionstyrelsens beslut att inte godkänna CRAMA som leverantör står att finna i att åtal har väckts mot Robert Sjöstedt och hans f.d. hustru om grovt bedrägeri avseende den verksamhet som tidigare bedrevs i gemensam regi av desamma. Robert Sjöstedt förnekar brott. Ansvarsfrågan har ännu inte prövats av tingsrätten och det finns inte någon lagakraftvunnen dom. Åtal är väckt mot såväl Robert Sjöstedt som hans f.d. hustru med anledning av att båda, vid den tidpunkt åtalet avser, var företrädare och ägare i bolaget Läkartjänst i Öppenvård Dr R. Sjöstedt AB (Läkartjänst), som drev verksamhet under namnet Vårdcentralen Hälsan. Åtalet avser i korthet att Robert Sjöstedt och hans f.d. maka genom att felkoda och manipulera det system som användes för att redovisa patientbesöksunderlaget, från VGR tillförskansat sig felaktiga utbetalningar om 5 854 575 kr. Manipuleringen har enligt åtalet bestått i att Läkartjänst kodat att patientbesök avsett läkarbesök när besöket de facto avsett sjukgymnast. VGR betalar ett högre belopp för läkarbesök än för sjukgymnastbesök. Läkartjänst har därför fått medel i större omfattning än berättigat. Hustrun var den av makarna som skötte administrationen och ekonomin i Läkartjänst och Robert Sjöstedt var medi-

cinskt ansvarig. Hustrun var ensam ansvarig och ensam behörig för datasystemen och redovisningen gentemot VGR. Ensam ansvarig för felkodningen var således hans f.d. hustru. Den specifika delegation som skett till dåvarande hustrun avseende redovisning av antal patientbesök var föranledd av att VGR lät meddela att endast en person skulle ha access till datasystemet ifråga. Att det blev dåvarande maken som utsågs till detta var naturligt, eftersom hon sedan tidigare ansvarade för bolagens administration och ekonomi. Robert Sjöstedts möjlighet att kontrollera de uppgifter som dåvarande maken lämnat till VGR har således varit obefintliga. Så snart Robert Sjöstedt fick indikationer på att något inte stod rätt till med Läkartjänsts ekonomi och redovisning avskedade han dåvarande hustrun. Han tillsatte därefter en extern konsult i syfte att granska och utreda eventuella felaktigheter i bokföringen. Så snart felaktigheterna uppdagats polisanmälde han dåvarande maken för trolöshet mot huvudman och kontaktade VGR och upplyste om att felaktiga utbetalningar skett på grund av det manipulerade underlaget. Robert Sjöstedt har vare sig begått något brott eller haft något uppsåt. Eftersom han inte haft någon vetskap om de felaktiga utbetalningarna har han inte heller gjort sig skyldig till något allvarligt fel i yrkesutövningen. Det var han som uppdagade de felaktigheter som ligger till grund för åtalet. Utan hans initiativ hade förmodligen aldrig missförhållandena blivit kända.

VGR bestrider CRAMA:s yrkande om rättelse och anför bl.a. följande.

VGR har inte brutit mot LOV genom att inte godkänna CRAMA som leverantör i valfrihetssystemet eftersom företrädaren för bolaget, Robert Sjöstedt, gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Ekobrottsmyndigheten (EBM) har i stämningsansökan av den 9 mars 2009 ansett att Robert Sjöstedt överhuvudtaget inte ska bedriva någon näringsverksamhet och har yrkat på näringsförbud. Robert Sjöstedt har i en stämningsansökan av den 29 augusti 2005, tillsammans med sin f.d. hustru, åtalats för grovt skattebrott och medhjälp därtill. Gärningen har bedömts som grov eftersom

det har handlat om betydande belopp och brukande av osanna handlingar samt vilseledande bokföring. Av gärningsbeskrivningen framgår bl.a. att Robert Sjöstedt har lämnat oriktiga uppgifter vid flera tillfällen genom att yrka avdrag för kostnader avseende ombyggnad av vårdcentral när det i verkligheten har avsett ombyggnad av Robert Sjöstedts och dennes hustrus gemensamma privata bostad. Robert Sjöstedt har vidare enligt stämningsansökan av den 9 mars 2009 åtalats för grovt bedrägeri. Enligt gärningsbeskrivningen har han uppsåtligen vilselett VGR att till Läkartjänst under tiden 1 januari 2003 – 30 april 2005 utbetala 5 924 965 kr för mycket i läkarvårdsersättning. Vilseledandet har, enligt gärningsbeskrivningen, bestått i att ett stort antal patientbesök falskeligen genom datafiler redovisats som ersättningsgilla läkarbesök av Läkartjänst samt att viss sjukvårdande behandling av Läkartjänst har dubbelfakturerats. Även detta brott har EBM bedömt som grovt, eftersom gärningen utövats systematiskt, gärningsmännen (även dåvarande maken) missbrukat allmänt förtroende, begagnat falska/osanna handlingar och vilseledande bokföring samt avsett betydande värde.

Robert Sjöstedt var ensam styrelseledamot i Läkartjänst. Bolaget försattes i konkurs den 16 januari 2006. Att Robert Sjöstedt hänvisar till sin hustru saknar betydelse. Han har brustit i sitt ansvar enligt aktiebolagslagen. Styrelsen i ett aktiebolag måste förvissa sig om att den till vilken uppgift delegeras är lämplig för uppgiften och måste fortlöpande förvissa sig om att denne fullgör uppgiften på ett tillfredsställande sätt. Styrelsen kan inte genom delegation eller på annat sätt avbörda sig det yttersta ansvaret för bolagets organisation och förvaltning. Uppgiftsfördelningen mellan Robert Sjöstedt och dåvarande maken saknar således betydelse för bedömningen av Robert Sjöstedts yrkesutövning som styrelse och huvudansvarig för verksamheten i Läkartjänst. Skulle det visa sig att Robert Sjöstedt inte kan fällas till ansvar för uppsåtligt brott har han ändå gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen genom att i egenskap av styrelse för bolaget

ha underlåtit att fullgöra sina skyldigheter. Att lämnandet av uppgifter till grund för utbetalning av ersättning ingår i begreppet yrkesutövning är ostridigt och framgår av Kammarrättens i Jönköping dom den 9 juni 2009, mål nr 4211-08. – Robert Sjöstedt har varit ensam styrelseledamot i ytterligare ett aktiebolag, Företagsvården Hälsan i Mölnlycke AB, (Hälsan), vilket ägts av Läkartjänst. Även detta bolag försattes i konkurs den 16 januari 2006. Bolagets revisor har i revisionsberättelse för räkenskapsåret april 2003 – augusti 2004 förklarat sig varken kunna tillstyrka eller avstyrka fastställande av resultat och balansräkning eller disposition av vinsten. Orsaken angavs vara att revisorn under räkenskapsåret påtalat att bolaget haft väsentliga brister i den interna kontrollen och att bolaget haft stora kostnader i förhållande till dess intäkter i egenskap av dotterbolag. Konkursförvaltaren uppger i sin förvaltarberättelse avseende Läkartjänst att bolaget, i vart fall under senare år, baserat en stor del av sin lönsamhet på utfående av för höga ersättningar från VGR. Det är omöjligt att bolagets enda styrelseledamot varit omedveten om en så viktig förutsättning för verksamheten. I båda företagen Läkartjänst och Hälsan framgår vidare enligt förvaltarberättelserna att det förekommit återvinningsbara transaktioner i form av bl.a. fordringar på ägarna. – Det stämmer inte att Robert Sjöstedt inte haft möjlighet att kontrollera de inrapporterade uppgifterna. Det är leverantören själv som bestämmer vem eller vilka som ska ha behörighet i systemet. Det har varit möjligt för Robert Sjöstedt att när som helst ansöka om och få behörighet till datasystemet som administrerar utbetalningen av ersättningarna från VGR. Robert Sjöstedt har även genom att jämföra uppgifter i patientjournalerna om lämnad vård kunnat kontrollera om debiteringen varit korrekt, vilket VGR av sekretesskäl inte kunnat. – Vad gäller hur felet upptäckts så var det en anställd vid hälso- och sjukvårdskansliet som reagerade på det onormalt höga antalet läkarbesök. Det fanns ingen möjlighet för VGR att kontrollera rapporteringen, t.ex. genom en jämförelse med vad som antecknats i patientjournalerna. Det man kunde göra var att begära en oberoende medicinsk revision.

CRAMA anför vidare följande. I revisionsberättelsen för både Läkartjänst och Hälsan tillstyrker revisorn att styrelsens ledamot, dvs. Robert Sjöstedt, beviljas ansvarsfrihet. Robert Sjöstedt bedriver idag sin verksamhet i CRAMA, i vilket bolag f.d. makan aldrig varit involverad. Verksamheten har sedan starten skötts klanderfritt och fungerar mycket väl. Robert Sjöstedt har fyra doktorer anställda på deltid och sju övriga anställda. Verksamheten har 500 läkarbesök per månad plus patientbesök till sjuksköterskor på verksamhetens distriktssköterskemottagning och olika profilmottagningar. Verksamheten är exemplariskt skött och det finns inga anmärkningar gjorda vare sig avseende medicinsk eller förvaltande natur. Robert Sjöstedt arbetar idag under nationell taxa. – Före konkursutbrotten hade Läkartjänst och Hälsan ca 9 000 listade patienter och det stora flertalet av dessa är i dag patienter hos bolaget. Att det vore till men för dessa om CRAMA inte skulle få rättelse i målet står helt klart. Den omständighet att åtal har väckts mot Robert Sjöstedt utgör i sak inte något bevis för att Robert Sjöstedt gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Något beslut om näringsförbud har inte fattats. Det vitsordas att styrelsen i ett aktiebolag har ett kontrollansvar när delegation av arbetsuppgifter och ansvarsområden sker till annan. I förevarande fall har Robert Sjöstedts bolag blivit utsatt för brott genom makans förskingring och detta har även polis-anmälts. Detta är att likställa med att ett bolag drabbas av att en anställd förskingrar och därefter avskedas. – En vårdcentral som utesluts enligt LOV kan omöjligen vidhålla en fungerande verksamhet. Ett bifall till VGR:s talan kommer således att medföra att CRAMA:s verksamhet kommer att upphöra. Mot denna bakgrund bör man anta en mer restriktiv tolkning av vad som utgör ett allvarligt fel i yrkesutövningen enligt LOV.

DOMSKÄL

Gällande bestämmelser m.m.

Av 1 kap. 2 § LOV framgår följande. Den upphandlande myndigheten ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Den upphandlande myndigheten ska iaktta principerna om öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet när den tillämpar valfrihetssystem.

I 7 kap. 1 § första stycket 4. LOV stadgas följande. Den upphandlande myndigheten får utesluta en sökande som har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande myndigheten kan visa detta. Enligt 7 kap. 1 § andra stycket LOV får, om sökanden är en juridisk person, sökanden uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har gjort sig skyldig till sådant fel som avses i första stycket 4.

Enligt 8 kap. 1 § LOV ska den upphandlande myndigheten godkänna samtliga sökande som uppfyller de krav som angetts i annonsen och förfrågningsunderlaget och som inte har uteslutits med stöd av 7 kap. 1 §.

Av 10 kap. 1 § LOV framgår att en leverantör, som gör gällande att en upphandlande myndighet brutit mot en bestämmelse i denna lag, får ansöka om rättelse hos allmän förvaltningsdomstol. Av 10 kap. 2 § LOV framgår att om den upphandlande myndigheten brutit mot någon bestämmelse i denna lag och detta medfört att en leverantör lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta om att den upphandlande myndigheten ska vidta rättelse.

Länsrätten gör följande bedömning

Frågan i målet är om VGR kan anses ha visat att företrädaren för CRAMA, dvs. Robert Sjöstedt, har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövning-

en och, i så fall, om VGR haft fog för att utesluta bolaget från deltagande i valfrihetssystemet.

I förarbetena har anförts bl.a. följande avseende möjligheten till uteslutning. Av LOV kan inte framgå mer preciserat när en sökande får uteslutas på grund av t.ex. allvarliga fel i yrkesutövningen. Det måste i stället vara upp till den enskilda upphandlande myndigheten att i första hand avgöra när ett fel är så allvarligt att det ska föranleda uteslutning. En leverantör kan i domstol dömas för brott avseende yrkesutövning. Detta kan vara grund för den upphandlande myndigheten att utesluta en leverantör. Den rättspraxis som utvecklas beträffande LOU är i denna del även vägledande för LOV. Varje upphandlande myndighet måste dock själv avgöra vad detta i praktiken innebär, t.ex. när det gäller allvarligt fel i yrkesutövningen. (Se prop. 2008/09:29 s. 86).

Det är ostridigt i målet att Läkartjänst tillskansat sig felaktiga utbetalningar i form av läkarvårdersättning uppgående till nästan sex miljoner kr. Vid aktuell tidpunkt var Robert Sjöstedt och hans f.d. hustru ägare och firmatecknare i Läkartjänst. Robert Sjöstedt var ensam styrelseledamot. Åtal har väckts mot både Robert Sjöstedt och f.d. makan för grovt bedrägeri. Åklagaren har även yrkat att tingsrätten beslutar om näringsförbud avseende både Robert Sjöstedt och hand f.d. hustru för en tid av fem år.

Det ankommer på styrelsen i ett aktiebolag att kontrollera bolagets skötsel och hålla sig informerad om bolagets ekonomiska ställning. Att dåvarande makan hade ansvaret för ekonomifunktionen i Läkartjänst är i och för sig inte ifrågasatt. Även om Robert Sjöstedt inte kände till den felaktiga rapporteringen av läkarbesök kan hans underlåtenhet att som ensam styrelseledamot hålla sig informerad om bolagets ekonomi inte anses ursäktlig. I egenskap av företrädare för bolaget borde han ha känt till de felaktiga utbetalningarna från VGR. Annat har inte framkommit än att även Robert Sjö-

stedt kunnat få behörighet till datasystemet som administrerade utbetalningarna från VGR, för det fall att han ansett detta nödvändigt för en avstämning. Det har vidare inte varit fråga om felrapportering av små belopp, även med beaktande av att utbetalningarna skett under dryga två år. Liksom CRAMA anfört finns ingen lagakraftvunnen dom i fråga om grovt bedrägeri. Något krav på lagakraftvunnen dom kan dock inte utläsas av varken LOV eller dess förarbeten, av vilka framgår att en dom kan vara grund för att utesluta en leverantör. Inte heller motsvarande bestämmelse i lagen om offentlig upphandling har ansetts innefatta något krav på lagakraftvunnen dom (se t.ex. Kammarrättens i Jönköping dom den 9 juni 2009, mål nr 4211-08).

Mot bakgrund av ovanstående måste Robert Sjöstedt anses ha åsidosatt sina skyldigheter som styrelseledamot vid bedrivande av vårdverksamhet. Detta åsidosättande har avsett brist på kontroll av bolagets förehavanden som uppgått till betydande värde och som dessutom enligt åklagaren inneburit grovt brottsligt förfarande. VGR får därmed anses ha visat att Robert Sjöstedt, som numera är företrädare för CRAMA, har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. Detta fel bedöms i förhållande till proportionalitetsprincipen vara relevant och ha en inte oväsentlig betydelse i förhållande till det som leverantörerna i valfrihetssystemet ska göra, dvs. bedriva vårdverksamhet. VGR har vidare haft fog för att utesluta CRAMA, också med beaktande av vilka konsekvenser detta kan få för bolagets verksamhet. Ansökan om rättelse ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1 B)

Maria Boshnakova

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande skall skriva till Regeringsrätten. Skrivelsen ställs alltså till Regeringsrätten *men skall skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet skall ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i Regeringsrätten fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Regeringsrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Regeringsrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall undertecknas av klaganden eller dennes ombud och inges i original samt innehålla;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Regeringsrätten
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen härför
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

